

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА АНАЛІЗУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ

© О.М. Коваленко, О.В. Станіславик, 2014

Аналіз експортно-імпоротної діяльності відіграє важливу роль в економічному розвитку підприємств. Він виступає провідною з'єднувальною ланкою між обліком і прийняттям управлінських рішень. Завдяки цьому створюються умови для забезпечення безкризової ефективної діяльності. Але його результативність цілком залежить від наявності необхідної інформаційної бази та якості відповідних даних.

Інформаційною базою для аналізу експортно-імпоротної діяльності є: нормативно-правові акти, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємства (нормативні акти державного регулювання, укладені підприємством з іноземними партнерами угоди, контракти, засновницькі документи тощо); первинні документи (контракти, провізна відомість, товаросупроводжувальні документи, довідка про декларування валютних цінностей, доходів, майна, облікова картка та картка реєстрації суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, платіжні документи, виписки банку тощо); облікові реєстри; дані рахунків бухгалтерського обліку; фінансова та податкова звітність; статистична звітність; показники бізнес-плану та розрахунки до нього; матеріали маркетингових досліджень, рекламні проспекти; технічна документація; інформація періодичних видань; матеріали аудиторських перевірок та ревізій; матеріали спеціальних статистичних досліджень тощо [1].

Здійснення аналізу експортно-імпоротної діяльності має будуватись на застосуванні таких прийомів і методів: порівняння показників за умови можливості їх співставлення та групування, побудови аналітичних таблиць, визначення середніх і відносних величин, застосування методу ланцюгових підстановок, побудови графіків, діаграм, гістограм тощо.

Під системою аналітичних показників слід розуміти таку упорядковану їхню кількість, у якій кожний показник дає якісну та кількісну характеристику визначеній стороні експортно-імпоротної діяльності підприємства. Всю систему показників можна поділити на 4 групи: абсолютні показники (обсяг експорту, обсяг імпорту, обсяг накладних витрат на експорт/імпорт, середній залишок коштів, кількість отриманих реклаमाцій, сума рекламацій, кількість задоволених рекламацій, перевага покупцями торговельної марки фірми, обсяг експорту нових товарів; відносні показники (індекси динаміки, середня тривалість обороту експортної (імпоротної) операції, коефіцієнт віддачі коштів від експортних/імпорتنних операцій; показники структури (товарна структура експорту або імпорту, географічна структура експорту або імпорту, структура накладних витрат на експорт або імпорт; показники ефективності (валютна ефективність експорту/імпорту, економічна ефективність експорту/імпорту, економічний ефект експорту/імпорту, інтегральний економічний ефект від експортно-імпоротної діяльності, ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку).

При проведенні аналізу експортно-імпоротної діяльності слід враховувати різні фактори, які впливають на результати функціонування підприємства на зовнішньому ринку, проте єдиної науково обґрунтованої класифікації факторів не розроблено. Приблизна класифікація факторів за деякими ознаками, на наш погляд, може бути такою: за економічною природою та характером розвитку (екстенсивні та інтенсивні); за місцем виникнення (внутрішні та зовнішні); у зв'язку з використання ресурсів; за сферою діяльності (технічні, організаційні, технологічні); за ступенем залежності від господарюючого суб'єкта (об'єктивні та суб'єктивні); за впливом на ефективність експортно-імпоротної діяльності (прогресивні та регресивні); за тривалістю дії (постійні та тимчасові); залежно від глибини аналізу (первинні та вторинні фактори).

На завершення відзначимо, що дія різних факторів на економічні показники не рівноцінна, і тому необхідно розрізняють основні та другорядні фактори. Однак, один і той самий фактор за різних обставин може переходити із основного у другорядний і навпаки. Так, при здійсненні експорту-імпорту товарів транспортний фактор є суттєвим і виступає як один із основних факторів, а при експорті/імпорті послуг даний фактор є другорядним.

І. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, О.М. Коваленко та ін.; за ред. Ю.Г. Козака. – 4-те вид., перероб. та доп. – Київ: Освіта Україна, 2012. – 300 с.